อำนาจ
อันยิ่งใหญ่
แห่ง
กรรม

บทพระนิพนธ์ใน

สมเด็จพระญาณสังวร
สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก

กมฺมพนฺธุ กมฺมปฏิสรโณ กมฺมทายาโท [illegible]

อ่านสิบรอบ คิดสิบหน ฝึกฝนปัญญา ฉลาดใช้ เฉลียวคิด ชีวิตสนุก สุข สงบ เย็น

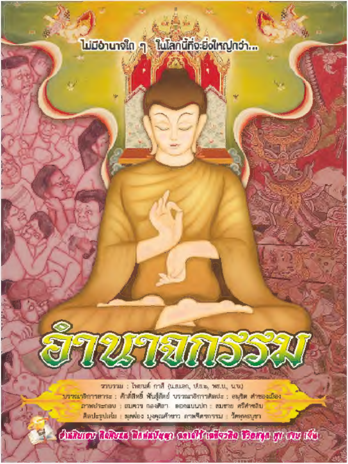
ไม่มีอำนาจใด ๆ ในโลกนี้ที่จะยิ่งใหญ่กว่า...
อำนาจกรรม
รวบรวม : ไพยนต์ กาสี (น.ธ.เอก, ป.ธ.๖, พธ.บ, น.ม.)
บรรณาธิการสาระ : ศักดิ์สิทธิ์ พันธุ์สัตย์ บรรณาธิการศิลปะ : อนุชิต คำของเมือง
ภาพประกอบ : สมควร กองศิลา ออกแบบปก : สมชาย ศรีคำจลิบ
ศิลปะรูปเล่ม : มุกฝอง บุญคุณคำขาว ภาพจิตรกรรม : วัดพุทธบูชา

การให้ธรรม ชนะการให้ทั้งปวง

พระพุทธศาสนสุภาษิตบทหนึ่งว่า "สพฺพทานํ ธมฺมทานํ ชินาติ แปลความว่า การให้ธรรม ชนะการให้ทั้งปวง" เพราะพุทธศาสนิกชนจำนวนไม่น้อย มีศรัทธาเชื่อในคุณแห่งการให้ธรรมเป็นทาน จึงแม้ภาระกิจจะหาเงินหรือต้องพิมพ์หนังสือธรรมะแจกเป็นธรรมทาน จึงเชื่อว่าเหนือการให้ทั้งปวง ซึ่งจัดเป็นบุญเป็นกุศลยิ่งกว่าบุญกุศลที่เกิดจากการให้ทานอื่นทั้งปวง นี้เป็นอานิสงส์ นี้เป็นการดี เพราะการแสดงพระธรรมของพระพุทธเจ้า เป็นความดีอย่างยิ่ง ดังที่ได้รับนำไปปฏิบัติก็จะยิ่งเป็นการดีที่สุด...

พระวรวรรณคดี

สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก

คำปรารภ

มูลนิธิจิตอิ่มบุญบารมี จัดตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อดำเนินการส่งเสริม และสนับสนุนสันติสุขให้บังเกิดมีแก่สังคมทุกระดับ ทุกเชื้อชาติ ศาสนา ส่งเสริมและสนับสนุนการเผยแผ่พระพุทธศาสนาโดยการจัดพิมพ์หนังสือสื่อธรรมนำไปแจกจ่ายเป็นธรรมทาน ทั้งนี้เพื่อให้หลักธรรมคำสอนของพระพุทธองค์แตกหลายกระจายสู่พุทธศาสนิกชนได้ศึกษากันอย่างกว้างขวาง

สำหรับผู้ยังไม่คุ้นเคยกับการอ่านหนังสือธรรมะ หรือยังไม่เคยอ่านผลงานพระนิพนธ์ของสมเด็จพระญาณสังวรฯ มาก่อน อ่านครั้งแรกอาจเกิดความรู้สึกติดขัด ๆ บ้าง

การอ่านหนังสือธรรมะจะให้สำเร็จประโยชน์ เกิดความรู้ความเข้าใจนั้น ผู้อ่านควรอ่านแบบ **โยนิโสมนสิการ** (โย-นิ-โส-มะ-นะ-สิ-กาน) คือ อ่านอย่างมีสติ ค่อย ๆ คิด ค่อย ๆ อ่าน ไม่ต้องรีบร้อน ถ้าหากยังไม่เข้าใจก็อ่านใหม่ อ่านหลาย ๆ รอบ ปัญญาจักคมขึ้น สามารถเข้าใจธรรมะได้อย่างทะลุปรุโปร่ง เปรียบเหมือนการเคี้ยวอาหาร ต้องค่อย ๆ เคี้ยว ค่อย ๆ ขบ ยิ่งเคี้ยวนาน เคี้ยวละเอียด รสชาติก็ยิ่งโอชากลมกล่อม ก่อคุณประโยชน์แก่ร่างกายอย่างเต็มที่

มูลนิธิจิตอิ่มบุญบารมีขออนุโมทนาบุญต่อ **สำนักพิมพ์เลี่ยงเชียง เพียรเพื่อพุทธศาสน์** ที่มอบหมายให้เจ้าหน้าที่ของสำนักพิมพ์หลายฝ่าย เช่นฝ่ายบรรณาธิการมีหน้าที่คัดสรรผลงานบทพระนิพนธ์ จัดสร้างหัวข้อธรรม กำกับการแบ่งหน้า เขียนคำการ์ตูน ฝ่ายศิลปะวาดภาพประกอบ ฝ่ายคอมอาร์ตจัดรูปเล่ม รวมถึงฝ่ายผลิตที่ดูแลและดำเนินการการผลิตอย่างละเอียดพิถีพิถันทุกขั้นตอน เพื่อประโยชน์สุขสูงสุดจนสำเร็จเป็นรูปเล่มสวยงามพร้อมอ่านดังที่ท่านทั้งหลายกำลังถืออยู่นี้ และขอกราบขอบพระคุณทุกท่านที่สนับสนุนการจัดพิมพ์หนังสือพระนิพนธ์เรื่อง **"อำนาจกรรม"** เพื่อเทิดพระเกียรติในวโรกาสมงคลสมัยที่เจ้าประคุณสมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ทรงมีพระชนมายุครบ ๘ รอบ ๙๖ พรรษา ในวันที่ ๓ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๕๒ นี้

ขอทุกท่านจงมีจิตใจเชื่อมั่นในกรรมดี

คำนำ

คำว่า **กรรม** ที่แปลว่า *การกระทำ* นั้น เป็นคำกลาง ๆ ยังไม่ระบุหรือชี้ชัดลงไปว่าเป็นการกระทำดีหรือชั่ว ต่อเมื่อเติมคำขยายลงไปจึงจะรู้ได้ เช่น **กุศลกรรม** แปลว่า *กรรมดี* คือการกระทำที่ดี หรือ **อกุศลกรรม** แปลว่า *กรรมชั่ว* คือการกระทำที่ไม่ดี

ทุกคนที่เกิดมาล้วนมีกรรม คือ ยังทำกรรมและรับผลของกรรมอยู่ไม่เว้นแต่ละวัน ดังจะเห็นได้จากบางท่านได้ดีมีความก้าวหน้า เพราะกรรมดีของตน บางคนพบกับความทุกข์ยากลำบากเดือดร้อน เพราะกรรมชั่วที่เขาเคยทำ

พระพุทธองค์ได้ตรัสภาษิตรับรองเรื่องกรรม และการให้ผลของกรรมไว้ว่า **"กมฺมํ สตฺเต วิภชติ หีนปฺปณีตตาย"** แปลโดยความว่า **กรรมย่อมจำแนกสัตว์ให้ดีหรือเลวแตกต่างกัน**

พระพุทธศาสนาสอนให้เชื่อเรื่องกรรมและการให้ผลของกรรม แต่มิได้สอนให้ยอมจำนนต่อกรรม คือ ไม่ได้สอนให้งอมืองอเท้ารอรับผลกรรมอย่างเดียว แต่สอนให้รู้ทันกรรม และควรวางตัวอย่างไรไม่ให้ทุกข์ เมื่อรับผลของกรรม และไม่ให้ประมาทในการทำความดีละเว้นความชั่ว

หนังสือเรื่อง **"อำนาจกรรม"** เล่มนี้ เป็นพระนิพนธ์ของ**สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก** ผู้รวบรวมคัดสรรบางตอนจากพระนิพนธ์เรื่อง **"ชีวิตนี้น้อยนัก"** และเรื่อง **"พรวิเศษสุด"** โดยพระองค์ทรงอธิบายไว้อย่างชัดเจนแจ่มแจ้ง เพื่อให้พุทธศาสนิกชนได้นำข้อคิดในบทพระนิพนธ์ไปเป็นหลักประพฤติปฏิบัติได้ง่ายขึ้น ทั้งจักได้มีความระมัดระวังในการกระทำของตน ดังความตอนหนึ่งของบทพระนิพนธ์ว่า

"คนและสัตว์ทั้งหลายที่เป็นไปต่าง ๆ นานา ทุกข์ก็มี สุขก็มี ดีก็มี ชั่วก็มี มิได้เกิดแต่อะไรอื่น นอกจากกรรมที่ตนทำแล้วนั้น... แต่ความที่ไม่เห็นด้วยตาเนื้อ ประกอบกับความที่ไม่เข้าใจเรื่องกรรมและการให้ผลของกรรม ทำให้คนส่วนมากไม่กลัวการเกิดใหม่ที่จะนำไปสู่สภาพที่น่าสะพรึงกลัวยิ่งนัก"

หวังเป็นอย่างยิ่งว่า พระวรคติธรรมที่สมเด็จพระญาณสังวรฯ ทรงพระนิพนธ์ประทานไว้นี้ จักเป็นแสงสว่างทางปัญญานำพาท่านผู้อ่านให้ตั้งมั่นอยู่ในกรรมดีทั้งทางกายวาจาและใจตลอดไป

ขอพระสัทธรรมดำรงอยู่ในดวงจิตของทุกท่านตลอดกาลนาน

[illegible]

รวบรวมในนามมูลนิธิจิตอิ่มบุญบารมี

สำนักงานมูลนิธิจิตอิ่มบุญบารมี 105/74 ถนนประชาอุทิศ ซอย 45 แขวงทุ่งครุ เขตทุ่งครุ กรุงเทพฯ 10140 โทร. 02-426-1717, 02-426-7788

อำนาจกรรม ทำให้คนมีอำนาจดีหรือชั่ว

คำว่า **"กรรม"** ในพระพุทธศาสนา เป็นคำที่มีความหมายเป็นกลาง หมายถึง การกระทำ ไม่เจาะจงบ่งบอกเป็นการกระทำที่ไม่ดี อันเป็นกรรมที่ไม่ดี เป็นบาปกรรม หรือเป็นอกุศลกรรม และไม่เจาะจงบ่งเป็นการกระทำที่ดี อันเป็นกรรมดี เป็นบุญกรรม หรือเป็นกุศลกรรม

แต่คำว่า "กรรม" นั้น โดยทั่วไปใช้ในความหมายว่า ความไม่ดี เช่นเดียวกับบาปกรรมและอกุศลกรรม จึงเท่ากับทั่วไปใช้คำว่า "กรรม" เป็นคำย่อของกรรมไม่ดี คือ บาปกรรม หรืออกุศลกรรม

พุทธศาสนสุภาษิตมีว่า **"วโส อิสฺสริยํ โลเก อำนาจเป็นใหญ่ในโลก"**

ในบรรดาอำนาจทั้งปวงในโลก อำนาจของกรรมใหญ่ยิ่งที่สุด และไม่มีอำนาจใดเสมออำนาจกรรม กรรมดี มีอำนาจในทางดี กรรมไม่ดี มีอำนาจในทางไม่ดี

คนดี มีอำนาจในทางดี ผู้ทำกรรมดี จึงมีอำนาจในทางดี ย่อมใช้อำนาจนั้นก่อความร่มเย็นเป็นสุขให้เกิดทั้งแก่ตนเอง ให้เกิดทั้งแก่ผู้อื่น

คนไม่ดี มีอำนาจในทางไม่ดี ผู้ทำกรรมไม่ดีจึงมีอำนาจในทางไม่ดี ย่อมใช้อำนาจนั้นก่อความทุกข์ความร้อนให้เกิดทั้งแก่ตนเอง ให้เกิดทั้งแก่ผู้อื่น

สัตว์โลกเป็นไปตามอำนาจกรรม

ปัญหาที่กำลังเกิดขึ้นมากมายว่า ทำไมโลกทุกวันนี้ จึงร้อนนัก เต็มไปด้วยความเลวร้ายต่าง ๆ นานา ที่ไม่เคยมีมาก่อน

ทั้งมรสุมใหญ่ ทั้งน้ำไฟทำลาย ทั้งโจรร้ายเข่นฆ่า ทั้งความเมตตากรุณาสิ้นจากจิตใจ ทั้งความขาดแคลนทุกข์ยากทั่วไปทั้งแผ่นดิน ความกตัญญูก็สิ้นสูญหมด ลูกหลานทรยศแม่พ่อพี่ป้าน้าอาปู่ย่าตายาย ถึงทุบตีเข่นฆ่าทารุณกรรม ครูอาจารย์ก็ทำร้ายได้ทั้งร่างกายและจิตใจศิษย์น้อย ๆ ทำชีวิตให้พลอยสิ้นสุด จนเกิดเป็นปัญหาว่า

ทำไมเมืองพระพุทธศาสนาจึงเป็นเช่นนี้ ? ทำไมความเดือดร้อนชั่วร้ายจึงมากมายนัก ? ทำไมผู้คนจึงลำบากยากแค้นนัก ตกอยู่ในสภาพที่น่าประหวั่นพรั่นพรึงนัก

"กมฺมุนา วตฺตตี โลโก สัตว์โลกย่อมเป็นไปตามกรรม"

นี่คือคำตอบ

สัตว์โลกย่อมเป็นไปตามกรรม เป็นคำในพระพุทธศาสนสุภาษิต มีความหมายว่า

*"คนและสัตว์ทั้งหลายที่เป็นไปต่าง ๆ นานา ทุกข์ก็ดี สุขก็ดี ดีก็ดี ชั่วก็ดี มิได้เกิดแต่สิ่งใดอื่น มิได้เกิดแต่อะไรอื่น มิใช่เกิดแต่เหตุใดทั้งนั้น นอกจาก**กรรม**ที่ตนได้กระทำแล้วเองนั่น"*

ไม่เห็นด้วยตา พาให้ไม่กลัวกรรม

สัตว์โลกย่อมเป็นไปตามกรรม แม้จะเป็นจริงเช่นนี้ แต่มีผู้ที่เชื่อว่าเป็นจริงเพียงจำนวนน้อยนัก เพราะไม่มีภาพให้เห็นว่า เมื่อชีวิตออกจากร่างของคนคนหนึ่งไป ก็ไปเป็นอีกร่างหนึ่งได้ เช่น หมูหมากาไก่ ความไม่ได้เห็นชัด ๆ ด้วยตาเนื้อเช่นนี้ ทำให้คนส่วนมากยากจะเชื่อว่าคนก็เกิดเป็นสัตว์ได้ สัตว์ก็เกิดเป็นคนได้ คนฐานะสูงก็เกิดเป็นคนฐานะต่ำได้ คนฐานะต่ำก็เกิดเป็นคนฐานะสูงได้ คนร่างกายดี ๆ ก็เกิดเป็นคนแขนด้วนขาด้วนได้ คนพิการแขนด้วนขาด้วนก็เกิดเป็นคนมีแขนมีขาได้ คนหน้าตาน่าเกลียดผิวพรรณเศร้าหมอง ก็เกิดเป็นคนสวยคนงามได้ คนสวยคนงามก็เกิดเป็นคนน่าเกลียดน่าชัง ผิวพรรณเศร้าหมองได้ ยิ่งกว่านั้นก็เกิดเป็นเทวดาได้ เทวดาก็เกิดเป็นคนได้

ความไม่เห็นด้วยตาเนื้อ ประกอบกับความไม่มีความเข้าใจในเรื่องกรรม การให้ผลของกรรม ทำให้คนส่วนมากไม่กลัวการเกิดใหม่ว่าจะนำไปสู่สภาพ หรือภพชาติที่น่าสะพรึงกลัวยิ่งนัก เช่น เป็นสัตว์นรก

ดังนั้น ใจจึงสำคัญที่สุด ใจต้องคิดไปก่อน เป็นมโนกรรม กรรมทางใจ อะไร ๆ จึงจะเป็นผลตามมา จะดีหรือจะชั่ว ก็แล้วแต่ใจจะคิดดีหรือคิดชั่ว

ผู้ที่ไม่เชื่อเรื่องกรรมที่เกิดจากใจคิด เป็นผู้ที่น่าสงสารที่สุด เพราะเขามีโอกาสที่จะตกอยู่ในสภาพที่เลวร้าย น่าสลดสังเวชยิ่งนัก สภาพที่เกิดแต่ใจคิดนำไปนั้นเกิดได้ทั้งในภพชาติปัจจุบันนี้ตลอดไปจนถึงภพชาติข้างหน้า

กรรมสงสัยได้ แต่ใจต้องกลัวจริง

ใครเล่าที่ระลึกได้ว่าได้ทำกรรมใดไว้ในอดีต นึกไม่ได้ทั้งนั้นทั้งกรรมดีกรรมชั่ว จะมาระลึกรู้กันบ้างก็เมื่อต้องประสบผลของกรรมแล้ว

บางคนจึงจะสงสัยว่า นั่นคงเป็นผลของกรรมชั่ว เพราะทำให้เคราะห์ร้าย เดือดเนื้อร้อนใจ บางคนจึงสงสัยว่า นั่นคงเป็นผลของกรรมดี เพราะทำให้ได้รับโชคดี มีความสุขกายสบายใจ

การที่มารู้ มาสงสัย ในเรื่องการให้ผลของกรรมเช่นนี้ เป็นการดี เท่ากับเป็นการแสดงว่า มีความเชื่อในเรื่องกรรมอยู่ในใจ แม้จะยังไม่ปฏิบัติจริงจังให้เป็นการแสดงความกลัวกรรมอันสมควรกลัวอย่างยิ่ง

ที่ปากพูดกันอยู่ว่า
กรรมไม่ดี น่ากลัวนั้น
ถ้าทำให้ความรู้สึกน่ากลัวเกิดขึ้น
ในใจได้จริง และไม่เพียงให้รู้สึกว่า
กรรมไม่ดีน่ากลัวเท่านั้น ต้อง
ให้กลัวกรรมไม่ดีด้วยจริง ๆ
จึงจะเกิดผลเป็นคุณแก่ตน

ถ้าสักแต่ปากพูดไป ใจไม่จริงดังปาก หามีประโยชน์แก่ตนไม่ แต่อาจจะมีประโยชน์แก่ผู้ได้รับฟัง ที่นำไปคิดพิจารณา และเกิดความรู้สึกกลัวกรรมไม่ดีขึ้นอย่างจริงใจ

กรรมที่ทำลงไป ส่งผลให้อย่างแน่นอน

การส่งผลของกรรมดีและกรรมไม่ดีนั้น ข้ามภพข้ามชาติได้ กรรมในอดีตชาติส่งผลมาทันในปัจจุบันชาติก็มี ส่งไปถึงในอนาคตชาติก็มี แล้วแต่ว่าผู้ทำกรรมจะสามารถหนีได้ไกลเท่าไร หรือหนีได้นานเท่าไร นั่นก็คือ แล้วแต่ว่าในปัจจุบันชาติผู้ทำกรรมแล้วในอดีต จะสามารถในการทำจิตใจ ทำบุญทำกุศล ทำความดีได้มากเพียงไหน เป็นกรรมที่ใหญ่ยิ่งหนักหนากว่ากรรมไม่ดีหรือไม่

การให้ผลของกรรม ก็เช่นเดียวกับการตกจากที่สูงของวัตถุ สิ่งใดหนักกว่าเมื่อตกลงจากที่เดียวกันในเวลาใกล้เคียงกัน สิ่งนั้นย่อมถึงพื้นก่อน เปรียบดัง

กรรมสองอย่าง คือ
กรรมดี และกรรมไม่ดี
กระทำในเวลาใกล้เคียงกัน
กรรมที่หนักกว่า
ไม่ว่าจะเป็นกรรมดี
หรือกรรมไม่ดีก็ตาม
ย่อมส่งผลก่อน กรรม
ที่เบากว่าย่อมส่งผลทีหลัง

และย่อมส่งผลทั้งสองแน่นอน ไม่เร็วก็ช้า ไม่ชาตินี้ก็ชาติหน้า ไม่ชาติหน้าก็ชาติต่อไป ต่อไป ต่อไป อาจจะอีกหลายภพชาติก็ได้

ที่เป็นดังนี้ เพราะกรรมไม่ใช่สิ่งที่จะลบเลือนได้ด้วยกาลเวลา นานเพียงไร กรรมก็ยังให้ผลอยู่เสมอ กรรมจึงมีอำนาจเหนืออำนาจทั้งปวง

กรรมให้ผลตรงตามเหตุ

กรรมนั้น น่าเชื่อถือนักในการให้ผลตรงตามเหตุ ไม่มีอคติด้วยอำนาจใดเลย แม้เกิดอยู่ในฐานะที่สุขสบาย ก็มิใช่ว่าไม่จำเป็นต้องนึกถึงกรรม มิใช่ว่าไม่จำเป็นต้องเชื่อกรรม สุขสบายเพียงไร ก็จำเป็นต้องนึกถึงกรรม

ถ้าไม่ได้ทำกรรมดีอันควรแก่เหตุแล้ว จะอยู่ในฐานะสุขสบายได้อย่างไร ใครอื่นอีกมากมายหาได้อยู่ในฐานะเช่นนั้น อดอยากยากไร้เข็ญใจกันนักหนา ทำไมเป็นได้เช่นนั้น มีอะไรเป็นเครื่องทำให้เป็นไป แม้ไม่ต้องคิดในเรื่องเช่นนี้เสียเลย ย่อมไม่อาจอบรมปัญญาให้เห็นถูกในเรื่องกรรม และการให้ผลของกรรมได้ ทั้ง ๆ ที่เป็นเรื่องสำคัญแก่ทุกชีวิตที่ปรารถนาความสวัสดี

คนก็ตาม สัตว์ก็ตาม เกิดด้วยอำนาจของกรรม กรรมนำให้เป็นคน และนำให้เป็นสัตว์ เชื่อไว้ก่อนย่อมมีโอกาสที่จะพ้นจากความเป็นสัตว์ เพราะเมื่อเชื่อว่ากรรมมีอำนาจถึงเพียงนั้น ก็ย่อมขวนขวายทำกรรมที่จะไม่นำให้ต้องไปเป็นสัตว์

ไม่มีใครที่ไม่กลัวความเป็นสัตว์และมีโอกาสที่จะได้เกิดเป็นสัตว์ในภพภูมิข้างหน้า แม้บังเอิญไปทำกรรมที่จะทำให้เกิดผลเช่นนั้นโดยรู้หรือไม่รู้ เชื่อหรือไม่เชื่อก็ตาม พลาดพลั้งไปทำกรรมผิดเข้า ก็จะไม่อาจปฏิเสธผลของกรรมได้เลย

โอกาสพ้นกรรมมีได้ ถ้าใช้ปัญญาไตร่ตรอง

ผลของกรรม ย่อมเป็นไปตรงตามกรรมอันเป็นส่วนเหตุที่ได้กระทำแล้ว คือ ผลดีย่อมเกิดแต่เหตุดี ผลไม่ดีย่อมเกิดแต่เหตุไม่ดี

พระพุทธองค์ทรงแสดงความจริงนี้ ที่แม้เห็นได้ยาก แต่ก็เป็นความจริงที่เที่ยงแท้ไม่อาจเปลี่ยนแปลงได้ จะมีผู้เข้าใจหรือไม่ จะเข้าใจผิดถูกอย่างไรก็ตาม ความจริงนี้ย่อมเป็นความจริงตลอด ทำดีย่อมได้ดี ทำชั่วย่อมได้ชั่ว

แต่โอกาสมีอยู่เสมอ สำหรับที่จะพิจารณาให้เกิดปัญญารู้ตามพระปัญญาในเรื่องของกรรม และการให้ผลของกรรม ทุกลมหายใจเข้าออก

ดังนั้น จงพิจารณาเรื่องของกรรมให้ได้ด้วยกันทุกคน ไม่ว่าจะอยู่ที่ไหน กำลังทำอะไร เพียงแต่ทำใจให้สงบพอสมควรก่อน เพื่อเหมาะแก่การน้อมไปใช้พิจารณาให้เกิดผลให้เป็นความรู้ของตน มิใช่เป็นความรู้ของพระพุทธองค์ที่ตนเพียงจดจำไว้เท่านั้น เพราะความรู้ของผู้อื่นนั้น แม้จดจำไว้อย่างมิได้รู้มิได้เข้าใจจริงด้วยตนเอง ความรู้นั้นก็ยังมิใช่ปัญญาของตน ฉะนั้น

เห็นอะไร ได้ยินอะไร อย่าสักแต่ว่าได้ยิน อย่าสักแต่ว่ารู้เช่นที่ได้เห็น อย่าสักแต่ว่ารู้เช่นที่ได้ยินอันมิใช่ปัญญา ***เห็นแล้วต้องให้เป็นปัญญา ได้ยินแล้วต้องให้เป็นปัญญา*** *มากน้อยก็ต้องให้เกิดปัญญาขึ้นมาบ้าง คือ เห็นอะไรแล้วก็ต้องคิด ได้ยินอะไรแล้วก็ต้องคิด คิดให้ดี คิดให้มีเหตุผล ด้วยใจที่สงบ คิดเนือง ๆ*

รักใคร ก็อย่าได้ทำความไม่ดีเลย

ผู้ไม่ทำดีประการต่าง ๆ ด้วยกาย วาจา อันเนื่องมาจากใจที่ไม่ดีของเขานั้น แท้จริงแล้ว ผู้มีเมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขาพอสมควร ประกอบด้วยความเชื่อในเรื่องกรรม และการให้ผลของกรรม ไม่น่าจะมีผู้ใดปรารถนาเป็นคนไม่ดี

แต่ทำไมจึงมีคนไม่ดีมากมาย ทั้ง ๆ ที่มิได้ปรารถนา คิดให้เข้าใจในเรื่องของกรรม จะรู้ชัดว่า กรรมที่คนผู้นั้นทำไว้ในอดีต ได้ติดตามห้อมล้อมจิตเขามาให้ปรากฏเป็นผลในปัจจุบัน ทั้งที่ในปัจจุบันเขาก็มิได้ต้องการให้เป็นเช่นนั้น

และหากเข้าใจเรื่องของกรรมบ้างแล้ว เขาจะกลัวไปถึงชาติในอนาคต เขาจะพยายามไม่ทำกรรมไม่ดี เพราะเข็ดกลัวผลของกรรมที่ทำให้เขาต้องเป็นคนไม่ดีอยู่ในปัจจุบัน ทั้งที่เขาไม่ปรารถนาเลย

เป็นผู้ใหญ่ก็อย่าทำกรรมไม่ดี เป็นเด็กหรือเป็นหนุ่มสาวก็อย่าทำกรรมไม่ดี แม้รักตัวเองก็อย่าทำกรรมไม่ดี จงทำแต่กรรมดี หรือแม้รักพ่อแม่พี่น้องลูกหลาน ก็อย่าทำกรรมไม่ดี ผลไม่ดีที่ผู้ทำได้รับนั้น จะทำให้บรรดาผู้ที่รักตนพลอยกระทบกระเทือนไปด้วย

ทำกรรมไม่ดี ผู้เป็นที่รักพลอยได้รับผลร้าย

ลองนึกถึงใจตนเอง เมื่อเห็นผู้ที่ตนรักทำความไม่ดี แม้ผลไม่ดียังไม่ทันปรากฏชัด ตนก็ไม่สบายใจ ยิ่งเมื่อได้ผลร้ายเกิดขึ้นสนองผู้ทำกรรม เราผู้มีความผูกพันกับเขาก็ย่อมเหมือนกลายได้รับผลร้ายด้วย

ดังนั้น แม้ไม่รักตนเอง ก่อนจะทำอะไร ก็ควรนึกถึงใครทั้งหลายที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจะต้องมีผู้เป็นที่รักอยู่ด้วย

ถ้าเราทำกรรมไม่ดี
ได้รับผลไม่ดี ผู้ที่รักเรา
และผู้ที่เรารักก็จะต้องพลอยได้รับ
ความกระทบกระเทือนจิตใจ
ไปด้วยอย่างไม่ยุติธรรม
เพราะมิได้เป็นผู้ทำกรรมไม่ดีด้วย
แต่ต้องพลอยได้รับผลไม่ดี
เพราะความผูกพัน

ฉะนั้น จะทำความไม่ดีใด ๆ ก็น่าจะนึกถึงบรรดาผู้ที่มีความผูกพันกับเราบ้าง อาจจะช่วยให้เข้มแข็งยิ่งขึ้นในการหลีกเลี่ยงการทำกรรมไม่ดี

ก่อนจะทำกรรมใด ๆ แม้หยุดยั้งตั้งสติ คิดให้ดีว่ากรรมนั้นดีหรือไม่ดี ก็จะทำให้ไม่ทำกรรมไม่ดีอย่างเต็มใจ อย่างสบายใจ แต่จะมีเวลายับยั้งชั่งใจ อันเป็นความสำคัญควรจะทำให้เป็นความเคยชินด้วยกันทุกคน

เห็นผู้อื่นรับกรรม ต้องวางใจให้กลัวกรรม

ทุกวันนี้มีข่าวฆ่าฟันกันอย่างทารุณโหดเหี้ยมมิได้เว้นแต่ละวัน พบแล้ว เห็นแล้ว ก็ให้นึกถึงกรรม เคยฆ่าเขามาก็ถูกเขาตามมาฆ่า คนละภพคนละชาติ ข้ามภพข้ามชาติแล้วก็ยังตามกันมาได้ มาส่งผลได้

เรื่องกรรมเป็นเช่นนี้ จึงน่ากลัวกรรมนักพึงกลัวกรรมนัก ไม่พึงคิดว่าการเชื่อว่าการฆ่าฟันตามล้างตามผลาญกัน เป็นเรื่องกรรมนั้น เป็นความเชื่อที่เหลวไหล ไม่มีเหตุผล

ไม่พึงคิดเช่นนี้ เพราะไม่มีคุณค่าอย่างใด จะถูกหรือจะผิด ถ้านึกเชื่อไว้ก่อนว่าเป็นเรื่องการให้ผลของกรรม ก็จะทำให้ไม่กล้าทำกรรมไม่ดีโดยตั้งใจ ก็จะพ้นจากผลของกรรมไม่ดีนั้นแน่นอน

การถูกฆ่าของเด็กไร้เดียงสาหาความผิดไม่ได้ ซึ่งปรากฏขึ้นบ่อย ๆ ในยุคนี้ น่าจะทำให้ความเชื่อในเรื่องกรรมและการให้ผลของกรรมหนักแน่นขึ้น ทำไมต้องเป็นเด็กคนนั้นที่ถูกฆ่า ทั้งที่ไม่ได้มีเรื่องขุ่นเคืองโกรธแค้นกัน อยู่ดี ๆ มีความสุข ก็ปุบปับถูกนำไปประหัตประหาร

*ในฐานะเป็นผู้ดู **จงดูด้วยความรู้สึกกลัวกรรม ไม่ควรดูด้วยความรู้สึกอาฆาตขุ่นเคือง** เพราะจะไม่เป็นคุณแก่จิตใจตนเอง มีแต่จะเป็นโทษ รู้แล้วปลงลง นี่แหละอำนาจของกรรมยิ่งใหญ่นัก พึงกลัวนัก*